

V tujini s ponosom in navdušenjem predstavim svojo državo

Naš pogovor: Tatjana Kikec

■ **Silvo Šinkovec**, D. J., dr. ped. znanosti, psiholog, defektolog in teolog, je predavatelj, terapevt, voditelj več seminarjev, šol za starše in duhovnih vaj, urednik revije *Vzgoja*, duhovni asistent DKPS in direktor *Inštituta Franca Pedička*.

Dr. Tatjana Kikec je doma iz Murske Sobote, živi in dela v Mariboru. Po študiju nemškega jezika in geografije na Pedagoški fakulteti je na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Mariboru doktorirala iz fizične geografije na temo suše. Lani sva se srečala na osnovni šoli v Radljah ob Dravi na mednarodni konferenci o vzgoji za ljubezen do domovine in države, ki smo jo organizirali v DKPS (23. 11. 2019). Že v času priprave se je pridružila pripravljalniki ekipi. S temo posveta, potekom konference in udeležbo je bila zelo zadovoljna. Ima veliko izkušenj s pripravo večjih dogodkov na področju vzgoje in izobraževanja. Njeni raziskovalni področja sta hidrogeografija ter vključevanje IKT v izobraževanje. Tudi zaradi tega je zanimiva sogovornica v času epidemije.

Kaj vas je pritegnilo v svet geografije?

Že kot otrok sem veliko časa preživela v naravi, ki me vedno znova fascinira. Geografija daje odgovore na številna vprašanja, vezana na okolje, z geografskim načinom razmišljanja pa si lahko razložimo marsikateri pojav in proces.

Vaše posebno področje raziskovanja je voda.

Pravzaprav sem se začela ukvarjati s pojavom suše, ki je tesno povezan z vodo oziroma z njenim pomanjkanjem. Vodni viri niso neomejeni, tudi njihovo stanje pogosto ni zavidljivo, zato je pomembno, da z njimi upravljamo skrajno odgovorno, žal pa pogosto ni tako. Del mojega poslanstva je osveščanje ljudi, zlasti otrok in mladih, o pomenu vodnih virov in nujnosti njihovega varovanja. Že otroke v vrtcih in učence v šolah moramo naučiti racionalne porabe

vode. V ta namen smo v *Društvu vodna agencija* razvili izobraževalni paket *Vodni agent*, v okviru katerega učenci med drugim s pomočjo merilnika aktivno nadzirajo lastno porabo vode.

Kako bo z vodo v prihodnje?

Če ne bomo z njo ravnali bolj odgovorno, bomo tudi pri nas v prihodnosti imeli težave tako s pomanjkanjem vode kot z njeno prekomerno onesnaženostjo. Vedno znova tudi pozabljamo, da voda potrebuje svoj prostor v naravi, mi pa bi želeli vse pozidati. V mestih je vse manj zelenih površin, mesta se širijo na okoliška kmetijska zemljišča, ne vprašamo pa se, kaj to pomeni za vodne vire, padavinsko vodo in nenazadnje za podtalnico, ki je pomemben vir pitne vode.

Kaj vam voda pove?

Z vodo je pokrite 70 % Zemljine površine, vendar je od tega le 3 % sladke vode in le 1

% je lahko uporabljamo za pitje. Voda predstavlja kar 60–70 % človekove telesne teže. To so številke, nad katerimi se moramo zamisliti in razmisliti o svojem ravnanju z vodo.

Epidemija nas je zajela med šolskim letom. Učitelji so morali čez noč spremeniti način poučevanja.

To je bil velik šok za vse, tako za učitelje kot za učence in dijake. Ampak učitelji smo zelo iznajdljivi in prilagodljivi, zato se je večina hitro znašla in organizirala poučevanje na daljavo. To je sicer za veliko učiteljev pomenilo 10- in večurni delovnik 7 dni na teden, ker so se hoteli po svojih najboljših močeh pripraviti in učencem in dijakom omogočiti učenje. Po mojih informacijah je v prvih tednih kar veliko učiteljev 'dihalo' le za šolo.

Postavitve tablice visokih voda pri Sv. Florijanu, 12. 10. 2019, arhiv Tatjane Kikec. Foto: Mednarodna konferenca Voda za jutri

Dobro poznate področje IKT. Kaj ste do sedaj delali na tem področju?

Področje IKT v izobraževanju je moje drugo znanstvenoraziskovalno področje, na katerem delam že vrsto let. Sodelovala sem pri pripravi številnih izobraževanj za učitelje geografije, preko *Zavoda RS za šolstvo*, različnih fakultet, društev in podjetij sem izvedla številne seminarje, verjetno jih je bilo že krepko čez 50. Na seminarjih smo učitelje učili uporabe spletne učilnice Moodle, preprostih GIS-orodij in GPS-naprav ter njihovega vključevanja v pouk, načrtovanja ekskurzij s spletiščem idr. Ravno pretekli mesec smo imeli seminar z naslovom *Ko postane geografija uporabna*, kjer so se učitelji seznanili s spletiščem *Uporabna geografija*, z uporabo različnih aplikacij, iskalnika po zemljevidih ter z načrtovanjem ekskurzij. Zaradi epidemije je seminar v celoti potekal na daljavo preko spletne videokonference. Sem tudi urednica prvega i-učbenika za geografijo za 1. letnik gimnazije.

Kako ocenjujete vlogo spletne učilnice?

Spletne učilnice so v izobraževanju zelo uporabne, večina učiteljev jih uporablja kot odložišče za gradiva, namenjena učencem, tudi učenci vanje oddajajo svoje naloge.

Mnogi preko njih razpošiljajo učencem obvestila, sploh sedaj, v času dela od doma, tudi različna navodila. Tisti malo bolj vešči v njih pripravijo tudi različne kvize za preverjanje in utrjevanje znanja, učencem omogočijo skupno ustvarjanje dokumentov v Wikiju in še kaj. Večina šol uporablja spletne učilnice Moodle, ki nam omogočajo marsikaj uporabnega.

Videokonference so čez noč postale modne.

Ne bi rekla, da so postale modne, bolj so nujno orodje, da se del komunikacije (izobraževanje, sestanki) izvede na daljavo. Kolikor imam informacije predvsem s strani učiteljev geografije, so se tako šole kot učitelji dobro znašli in se primerno organizirali. Seveda se na posameznih šolah pojavljajo tudi tehnične težave, vsi učenci nimajo svojih računalnikov, tablic, nekateri učenci na podeželju imajo tudi slabši internetni prenos. Učitelji geografije smo morda nekoliko v prednosti, saj že več kot 10 let veliko seminarjev poteka vsaj deloma preko Arnesove spletne videokonference VOX. Veliko učiteljev je že prej spoznalo videokonferenčni sistem in so sedaj svoje znanje le obnovili in ga nadgradili. Tudi širša družba je sedaj pričela z uporabo različnih videokonferenc.

V času karantene so tako lahko virtualno poklepetali z ljudmi, s katerimi sicer ne bi mogli. Zlasti babice in dedki so bili zelo veseli, da so lahko ostali v stiku s svojimi vnuki/-njami.

Katere so prednosti in slabosti videokonference?

Spletne videokonference so zelo praktične, sama se jih poslužujem že kakšnih 15 let. Zakaj bi se na sestanke z različnih koncev Slovenije vozili v Ljubljano ali v kak drug kraj, če pa to lahko opravimo od doma, iz udobnega sedeža, ter prihranimo čas in stroške vožnje? Če je bila pred pojavom koronavirusa uporaba spletnih videokonferenc bolj ali manj omejena na različne sestanke ljudi iz različnih krajev in dežel ter spremljanje različnih strokovnih konferenc na daljavo, se je njihova uporaba v zadnjih dveh mesecih množično razširila tudi v namene izobraževanja na daljavo ter prostočasnega virtualnega druženja s sorodniki in prijatelji. Seveda so tudi določene omejitve, zlasti tehnične, potrebna je dobra internetna povezava, omejitev pa je tudi število sodelujočih, večinoma je priporočeno število udeležencev do 30, lahko jih je tudi več, vendar je potem smiselno izklapljanje kamer. Nekateri spletni videokonferenčni

sistemi imajo tudi časovno omejitvev brezplačne uporabe.

Kako je slovenski učitelj pripravljen na poučevanje na daljavo?

Učitelji niso bili pripravljeni na tovrsten način poučevanja. Kdo pa je pričakoval, da bo to kdaj potrebno? Nihče. Zato so bili vsaj na začetku bolj ali manj prepuščeni samim sebi in lastni iznajdljivosti. Učitelji bi takrat še kako potrebovali podporo, zlasti jasna navodila in smernice, ki pa jih žal večinoma niso dobili. Na šolah so se sami organizirali in si medsebojno pomagali kakor so vedeli in znali, eni bolj, drugi manj uspešno. Geografi smo se med prvimi organizirali in si v forumu v geografski sodelovalnici nudili medsebojno pomoč in nasvete ter zbirali primere učnih gradiv za poučevanje na daljavo.

Kdo lahko učiteljem pri tem pomaga?

Šole in učitelji bi ob prehodu na poučevanje na daljavo morali s strani pristojnih institucij, Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport ter Zavoda RS za šolstvo, prejeti konkretna navodila in smernice, kako izvajati pouk na daljavo. Določena priporočila so prejeli z enomesečno zamudo, ko se je večina šol in učiteljev že sama organizirala, pa še takrat so bila zelo pomanjkljiva in so poleg odgovorov odprla številna nova vprašanja. Učitelji iščejo odgovore pri svetovalcih za posamezno področje na Zavodu RS za šolstvo, med seboj pa si z izmenjavo izkušenj pomagajo tudi v predmetnih spletnih učilnicah na portalu SIO.

Kakšna bo prihodnost uporabe IKT v vzgoji in izobraževanju?

Kot vse kaže, bo virus še kar nekaj časa med nami in se bomo morali naučiti živeti z njim. To tudi pomeni, da se vsaj še v prihodnjem šolskem letu pouk ne bo izvajal enako kot pred pojavom koronavirusa. Vsaj del pouka bo verjetno potekal na daljavo. To pomeni, da se bomo učitelji v večji meri posluževali tudi različnih IKT-orodij. Mnogi učitelji so se zelo navdušili nad uporabo IKT-tehnologije in v pouk vključujejo zelo različna orodja. Seveda tudi od svojih učencev oz. dijakov pričakujejo uporabo

teh orodij, kar večini sicer ne predstavlja težav. A to tudi pomeni, da jih 'prisilimo', da veliko več časa kot sicer predsedijo pred računalniki in tablicami. V okviru poučevanja na daljavo se morajo tudi starši, zlasti učencev prve in druge triade, naučiti osnovne uporabe vseh teh orodij, da lahko pomagajo svojim otrokom. Verjetno si lahko predstavljate, kakšen stres to pomeni za mnoge starše.

Na nekem seminarju o vzgojnih izzivih v digitalni dobi smo malo za šalo in malo zares pisali bonton digitalne dobe. Kakšen je vaš digitalni bonton?

Že od malih nog so me starši učili, da se ljudi pozdravlja, se jim zahvali ... To ohranjam tudi pri uporabi digitalnih medijev, ob sprejemu telefonskega klica se predstavim, v e-pošti pozdravim naslovnika, se na koncu podpišem.

Kakšne so pasti 'prevelikih možnosti' za komunikacijo?

Odkar imamo vsi mobilne telefone in e-naslove, smo se kar malo razvadili. Drug od drugega pričakujemo, da smo vedno dosegljivi na telefon ter da že v naslednjih nekaj minutah dobimo odgovor na ravnokar poslano pošto. Prijatelji na socialnih omrežjih so v veliki večini le virtualni prijatelji, s katerimi se v živo najverjetneje ne bomo nikoli srečali. Vse manj pa je tistih pristnih socialnih stikov, ko se s prijatelji dobiš na kavici in prijetno poklepetaš.

Človek je socialno bitje in potrebuje tudi osebni stik in osebna srečanja, česar tehnologija ne more nadomestiti. V času omejitvev zaradi virusa je bila to za večino edina možnost za ohranjanje socialnih stikov vsaj na daljavo.

Sodelujete v mednarodnih projektih. Kako se Slovenija vključuje v črpanje evropskih sredstev?

Že od študijskih let dalje delam na različnih domačih in mednarodnih projektih, predvsem okoljskih, razvojnih in izobraževalnih. To mi predstavlja izziv, ker vedno delam na drugih vsebinah, pri čemer se tudi sama ves čas strokovno razvijam. Za svoje

področje dela lahko povem, da je Slovenija kar uspešna pri črpanju evropskih sredstev za različne projekte. V številne projekte vstopamo tudi kot partnerji, skupaj s predstavniki iz drugih držav.

Srečala sva se na mednarodni konferenci o vzgoji za ljubezen do domovine in države v Radljah lansko leto. Kako se spominjate te konference?

Na konferenco imam zelo lepe spomine. Tema je zelo zanimiva, o tem se na šolah, na tak ali drugačen način, veliko govori in dela, učitelji se trudijo to ljubezen 'prebuditi' tudi v učencih. Žal pa je konkretno na tem področju zelo malo izmenjave mnenj in izkušenj. Zato so tovrstne konference zelo dobrodošle. Učitelji tako dobijo možnost predstaviti svoje delo kolegom z drugih šol, vidijo, kaj in kako delajo drugi, ter tako dobijo številne ideje in nenazadnje potrditev, da tudi sami delajo dobro, kar je za učitelje zelo pomembno. Tudi organizacija je bila zelo dobra; pohvala organizatorjem!

Letos bo konferenca posvečena 30-letnici plebiscita za osamosvojitve Slovenije. Kaj vam pomeni samostojnost Slovenije, dejstvo, da imamo svojo državo?

Na svojo državo sem zelo ponosna. Lahko bi živela in delala marsikje po svetu, a ni lepše države kot je Slovenija. Imamo gorovja, hribovja, ravnine, morje, jezera, kraški svet ... pravo razkošje naravne pestrosti, in vse to na le 20.273 km². Iz Murske Sobotice sem v Kopru ali na Vršiču v slabih treh urah. Kje na svetu bi imela tak privilegij? Le malokje! Ko sem v tujini, vedno s ponosom in navdušenjem predstavim svojo državo; marsikdo na svetu je namreč nima.

Kakšna je vaša zaključna misel?

Okolje, v katerem živimo, nam daje zrak, ki ga dihamo, vodo, ki jo pijemo, ter hrano, ki jo jémo. Zakaj potem to okolje uničujemo? Prav vsak izmed nas lahko prispeva svoj del, da bomo okolje ohranili tudi za bodoče generacije. Vprašaj se, kaj lahko narediš, in naredi to že danes.